

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår ref.: VMA/akr

Oslo, 21. februar 2025

HØRING - NOU 2024: 21 TRYGGE OG ENKLE BETALINGER FOR ALLE

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev av 15. november 2024 med vedlegg vedrørende ovennevnte. Finansforbundet er den største fagforening innen finanssektoren med 36.000 medlemmer. Forbundet gir her sine kommentarer til Betalingsutvalgets vurderinger og forslag.

Innledning

Finansforbundet mener Betalingsutvalget har levert en grundig og god utredning og gjennomgang av det norske betalingssystemet. Utvalgets hovedkonklusjon er at betalingssystemet fungerer godt, men har forbedringspotensialer. Utvalget har anbefalt ulike tiltak for å ivareta viktige funksjoner i betalingssystemet knyttet til finansiell inkludering, beredskap, personvern, kostnadseffektivitet og forebygging av hvitvasking, terrorfinansiering og annen kriminalitet. Anbefalingene er rettet mot henholdsvis næringen og myndighetene.

Som Finans Norge påpeker i sitt høringssvar har vi en lang tradisjon i Norge for samhandling og dialog mellom finansnæringens konkurrerende aktører, myndigheter og etater som har tjent oss godt som samfunn. I det videre arbeidet er det viktig å bygge videre på dette slik at vi i samarbeid kan utvikle de beste og mest kostnadseffektive løsningene som ivaretar alle de hensyn utvalget peker på.

Finansforbundets kommentarer

Finansiell inkludering og basis banktjenester

Utvalgets forslag: Myndighetene og finansnæringen bør lage et rammeverk for basis banktjenester. Basis banktjenester skal sikre at alle kan få tilgang til et minstenivå av banktjenester som man trenger for å fungere i samfunnet, og bør utstyres med beløpsgrenser og andre begrensninger slik at konsekvensene ved eventuell hvitvasking er svært lave. Myndighetene må også sikre at regelverket ikke medfører at brukergrupper blir ekskludert fra basis banktjenester, for eksempel som følge av krav til gyldig ID.

Myndighetene bør derfor gi unntak fra plikten til å foreta enkelte kundetiltak, som krav til gyldig ID, for basis banktjenester. Det bør være tilstrekkelig at personens identitet kan sannsynliggjøres for å få basis banktjenester.

Finansforbundet støtter dette forslaget. Det er viktig at næringen sammen med Finanstilsynet og BankID BankAxept jobber for et justert rammeverk for basis banktjenester som er tydeligere avklart mot plikter i henhold til hvitvaskingsregelverket. Det er også viktig at eventuelle løsninger hensyntar relevante EU-regelverk og ser på helheten i rammebetingelser og regelverk. Som Finanstilsynet påpeker: «*En eventuell utredning av basis banktjenester må imidlertid vurderes opp mot kommende EU-regelverk, blant annet om de kommende reglene for anti-hvitvasking og terrorfinansiering muliggjør finansielle produkter uten legitimering.*»

Finansforbundet støtter forslaget om at myndighetene og finansnæringen bør utarbeide veiledere om finansiell inkludering, som i større grad enn i dag er tydelige på hva som er akseptabel risiko og dermed gjør det enklere for bankene å sikre at de oppfyller kontraheringsplikten i finansavtaleloven.

Vi støtter også forslaget om å følge opp arbeidet med Bransjenorm for finansiell inkludering og at bransjenormen bør revideres i takt med at samfunnet endrer seg, slik at dette også i fremtiden er et verktøy for å bidra til finansiell inkludering. Finans Norge er allerede i gang med dette oppfølgingsarbeidet som vi vil følge.

Offentlig elektronisk identifikasjon

Finansforbundet støtter utvalgets anbefaling om å prioritere arbeidet med offentlig eID på «høyt» sikkerhetsnivå. EUs reviderte Eidas forordning (2.0) pålegger nasjonalstatene å sørge for eID på høyt nivå til alle. Her støtter vi Finans Norge som peker på at myndighetene bør bygge på og gjenbruke de private løsningene som BankID og den infrastruktur som allerede er bygget og som har tjent det norske samfunnet godt. Som BankID BankAxept selv sier i sitt høringsssvar er det kostnadseffektivt og hensiktsmessig å bygge på eksisterende løsninger: «*BankID er allerede notifisert i henhold til eIDAS som en eID på høyeste sikkerhetsnivå samt sertifisert som kvalifisert tilbyder av kvalifiserte signeringssertifikater i EU. Staten trenger*

derfor ikke å utvikle en ny offentlig eID som trolig vil ha en prislapp på flere milliarder kroner. I tillegg vil en eventuell ny offentlig eID medføre at alle 4,6 millioner innbyggere som i dag har BankID må gjennomføre et nytt fysisk oppmøte for ID-verifikasjon, eksempelvis hos Politiet, Skatteetaten eller NAV. En mer hensiktsmessig løsning er å anskaffe ID-lommeboken i markedet, ikke ulikt slik som er gjort for digitale postbokser. Som Norges de facto nasjonale eID-leverandør ønsker BankID å bidra til at implementering av nasjonal ID-lommebok i Norge blir en suksess basert på eksisterende infrastruktur, nasjonal kompetanse og over 4,6 millioner brukere fra dag én.»

Rammebetingelser

Vi støtter også BankID BankAxept i deres kommentarer til rammebetingelser og betydningen av å sikre nasjonale kortnettverk og infrastruktur. Som utvalget selv peker på er det viktig å unngå at nasjonale aktører får dårligere rammebetingelser enn store internasjonale konkurrenter. For å bevare et nasjonalt kortsystem der norske behov kan ivaretas, er det svært viktig å opprettholde forbudet mot at eksempelvis internasjonale kortnettverk innfører regler rettet mot kortutstedere som gjør det vanskelig eller umulig å utstede kombinerte kort, enten det er fysisk eller digitalt. Videre er det viktig å fastholde at betalingsmottaker har en rett til å foreslå et bestemt kortnettverk ved bruk av et kombinert betalingskort, og at det er forbudt å begrense butikkens valgmulighet. Forbrukeren skal ha rett til å overstyre det prioriterte valget om ønskelig.

Digitalt alternativ til kontanter

Utvalget mener at det ut fra personvern hensyn er behov for å styrke anonymiteten i betalinger ettersom kontanter brukes i synkende grad, og foreslår et digitalt alternativ til kontanter som muliggjør at anonyme betalinger kan skje elektronisk. Utvalget antar i den forbindelse at det er mulig å etablere et upersonlig kontantkort, som av hensyn til å sikre en god balanse mellom personvernet og bekjempelse av økonomisk kriminalitet, utstyres med beløpsgrenser og andre restriksjoner. Vi registrerer at både Finanstilsynet og BankID BankAxept er skeptiske til en slik løsning, på bakgrunn av hensyn til hvitvasking og annen kriminalitet. Vi støtter Finans Norges standpunkt at kontanternes stilling er nylig styrket i ny lovgivning og Finans Norge mener man bør avvente effekten av denne, samt den pågående utregning av Digitale sentralbankpenger (DSP) som foregår i Norges Bank og i de fleste andre lands sentralbanker.

Småpengekort

Utvalget mener at bankene bør vurdere å tilby løsninger for digital betaling, for eksempel i form av et småpengekort, som kan fungere som hjelpemiddel og være et nyttig alternativ til kontanter for personer som kan ha behov for å gjøre enkle betalinger i butikk, men som ikke bør eller kan håndtere et ordinært debet- eller kredittkort. Finansforbundet mener dette er et forslag som bør utredes nærmere og det bør sees på om det kan utvikles på grunnlag av allerede eksisterende løsninger, slik for eksempel NAV-kortet fungerer i dag. Myndighetene

må imidlertid bidra med nødvendige avklaringer knyttet til regulatoriske begrensninger som er til hinder for at et slikt kort eventuelt kan tilbys.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

A handwritten signature in blue ink, reading "Vigdis Mathisen". The signature is fluid and cursive, with the first name "Vigdis" and the last name "Mathisen" clearly distinguishable.

Vigdis Mathisen
forbundsleder